

Priloga na čelu god. 5 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
 Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 grossa. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoversna predmetu molimo na neodoljivo uputiti.
 Nepravna neprimamo

God. III. U Kalači

U Četvrtak 15. Veljače 1872.

Broj 7.

POLOŽAJ NE MAGJARSKIH NARODNOSTI U UGARSKOJ U OBĆE, I NAŠ BUN- JEVAČKI I ŠOKAČKI NA POSE!

Mislim niko nije u stanju oporeći, da ova naša obća domovina nije poliglotna (više jezična — smišana) država, u kojoj većinom ne magjarske narodnosti stanuju, koje za boljak i obstanak ove države krv i novac svoj prinosu, po tome kao žive činjenice postaju, te se ne mogu zapostavljati ili umalovažavati, jer glavnu snagu u zemlji predstavljaju. Mislil ko protivno ovome? neka pokuša i samo jedno važno obće zemaljsko dilo bez sudilovanja njihovog odpočeti, vidićemo hoćel u stanju biti to izvesti? najmanje pak ako se budu ovi time protivili!

Mudrost dakle savituje — a korist opet ove zemlje zahtiva, da se pravedne želje ne magjarskih narodnosti uvažuje, da se izmire i zadovolje; ko ovo neće da učini. taj ne želi dobro domovini, taj je njen pravi neprijatelj.

Kosut, koga ne samo mi, već i cila europa za mudra čovika — i državnika — priznaje, javno očituje: da je pogrišio, što nije godine 1848. ne magjarske narodnosti izmirio i puno zadovoljio — te sad silno priporučuje svojim compatriotima — domorodcima — da glede prvo svekolike ne magjarske narodnosti da izmire i zadovolje. Ovo kao da vrlo dobro vidi i osiće stari Vranjo Deak, kad je opakliju svoju ujedared priokrenuo i svasvim drugim načinom počeo govoriti, baš u ono doba kada su tako reći već na pragu novi izbori poslanika na sabor, gdi je najveća nužda izvojevati — zadobiti — većinu poslanika nuz sadašnju vladu. — Te je bez sumnje za to u sidnici saborskoj od 23 proš. miseca očitovao: „da se

moraju sve narodnosti u zemlji zadovoljiti, niti Magjari imaju uzroka ove pritiškivati i njih od sebe otudjivati“ a tosmo i mi već odavna rekli, al“ nas Deak sa svojom većinom na saboru do sad nije htio razumiti; evo došlo je vrime gdi on sam to veli, a mi nećemo ni malo da posumnjamo u iskrenost njegovih riči; samo štosmo primorani odgovoriti, da nama nije dovoljno u obećanju praznih riči, nego mi želimo te riči i ostvarene viditi, ako hoćemo da budemo dobri prijatelji i pravi sinovi ove zemlje. — Ovo žele u obće sve ne magjarske narodnosti u Ugarskoj, to želimo evo i mi Bunjevci i Šokci!

Što se pak osobenog našeg političkog gledišta tiče, tu javno ispovidamo, da smo se svagdar nuz ostalu braću našu Slaviane u Ugarskoj držali i u buduće želimo s'njima u društvu na zajedničkom radu biti, dok sve to dogovorno i u bratskog slogi bude išlo. — Ali svrhu svega napomenuti nam valja to, da mi u istinu rado polažemo viru u današnju slobodoumnu livu stranku na ugar. saboru, i rado bi uz ovu držali, radije ma i koju drugu — no ako ova bude nas i od sele kao i do sad tako malo i slabo potpomagala — to onda mislimo, da se ne moramo ove pridržavati, nego se možemo i moramo priključiti onoj stranki, koja nas bude većma grlila i više jamstva pružala za obezbedjenje i osiguranje naše narodnosti i milog jezika, a prilika nam je sad najbolja data, da možemo svoje zadobiti — kad nas i jedni i drugi, „vladina i protivna stranka“ priziva na dogovor, da uslovlje postavimo, na koji način sa jednima ili drugima držati želimo?

Ova je prilika dakle nami vrlo dobro došla, znajmo ju upotrijebiti na što moćno i slobodno biti

Budimo dakle Braćo! na oprezu i dogovorno sve radimo. Hvala Bogu naše „Novine“ imamo, kojeće nam sve što se desi verno obćiti, a kad bude potrebe na dogovor i rad pozvati. A mi onda, u ime Boga, svi složno naprid pođjimo. Subatica 5. Velj. *

Da je stranka lieva više obećala — nego što je desna dala — to su nemagjarske narodnosti već izkusile, al ne drugčie i to su vlastitima očima gledale i ušima slušale, gdje se u nikojih slučajevih lieva stranka ogradjivala proti solidarnosti, koju joj desna pribacivala, a u drugima se baš sa desnom u napudajih složila — naprimer u pitanji českom i hrvatskom.

Mi ovde sada jedino, pitanje nemagjarski narodnosti držimo pred očima, i glede ovog jednako ocienjujemo i jednu i drugu stranku. Al ona pravednost, koju nikad negubimo izprid očih — siluje nas da izkreno očitujemo: da radi ovog nimalo neokrivljujemo magjare, našu bratju, već svu krivnju polažemo na naše izrodice, jel kako da mogu magjari uvidit, da je glede jezika i obrazovanja svakog naroda jednako pravo, kad izrodice uvijek pred njima stoje i tvrde: da to nije nužno da pače da je suvišno — buduć da oni i tako svoj jezik nerazume, i negovore, već magjarskim se služe, dakle put u zvanie izključivo za se otvoren drže, dok ovaj prid svojih surodnici zatvoraju.

Magjari nisu vrhu naravnu kriepostju nadahnjeni — da priko ovakih izrodicah narodnosti nemagjarski pridju i ponude ih s onima pravima, koja ove potrebuju.

Naše je mišljenje da je red na narodnostima nemagjarskima da pridju priko svojih izrodicah, i stavese prid magjare pak jasno odkriju želju: da su voljne svoje naravno društveno, i gradjansko pravo u jeziku, i po vlastitom jeziku pravo na obrozavanje uživati.

Mi smo uvjereni da će magjari bratinski početi vićat kako da se uprave suda saborisanja i višje nauke jedinstvo tako spasi — da se sva prava narodnostima kao naravna baština izdadu.

Al da se ovo dostigne, potrebno je da se izrodice između narodnosti i magjarah uloženi uklone. Al poklem nji mastni zalogaji zaustežu to nećemo dočekat, da će se oni zastidit, i sputa otići, sila je dakle jedina koja nji može odstranit.

Sila naravno ustavna.

Naša prava nemogu se u Pešti izpriti tamo će se samo izdat, naša prava trieba u selu, u varoši — u kotaru izpriti — svagdi gdje se povede razgovor mah od kakvih izborih, u mah trieba naše narodne kandidate, vierne i očite sinove svojeg roda na bariak upisat, za ove glasove kupit, i svaka zakonita sriedstva uporabiti da budu izabrani. Ako smo ovako naše prave i vierne sinove uveli u vićnice seonske, varoške varmedjske i saborske, onda smo otvorili oči magjarom koji će vidit: da jesmo, da živimo pakće čut i razumit šta želimo i ištemo. A donle dok 5—6 narodni zastupnikah u saboru side, u oči stotine izrodicah, donle se glas naš neće čuti — jel će ga glas izrodicah zabušit i magjari nikad neće naše želje razaznat.

U dosadanjem položaju ako ostanemo i sad desnoj sad lievoj strani se priljučimo u Subatici u Zomboru, u Bečkeru i. t. d. bitiće puni šakah obećanjah a kad se izbori obave, baci će se kojem odroda komad suha kruha da se ima na što prstom upačiti, al narod će se praznim šakam odbijati i vitrom hraniti. Čete koje neimaju vodje, i čete koje imaju vodju al ga neslušaju, slavu pobjede nobičaju pobirat. Ured.

A VI SVEŠTENICI UČITELJI BILEŽNICI KNEZOVI, KMETOVI, I SVI KOJISTE PRI SEBI A RADI STE I SEBI, I SVOME, POMAGAJTE, I PRIMEROM I POUKOM POMAGAJTE AKO BOGA ZNATE.

Zalud vi jadikujete i tužito se da vaši starij idju u dućane kuda jih vode kćeri kano slipece, i dok one izbiraju, što su čule ili vidile donle otac puši i izpija pivo ili vino.

kojim mu grk srce tiši, da se kakogod neuzruji kad mu s strašna svota u knjigu smrtnu upiše. Rekosmo smrtnu, jer bo riedko se kojeg slaviana ime iz te knjige iztare, da mu s takodjer i njegova obitel iz broja imućnih familiah n izbriše, zalud vi govorite da će se ovim načinom jarmov osušit, štale izpraznit, zemljište uzuzit, slavian miluje i si nove, al nitko na svietu tako nemiluje kćeri kao on, on ni vidi nit čuje, nit misli nit osića, kada kći štogod zaište. Ond se nerazmišlja kako bi to moglo izpasti bez kvara, već sam prigloda šta bi se moglo prodati, ako se to već nenalazi, on da se pokušava grk ili židov, hoćel na poček dati. Onda se kupuje svila kakvu kraljice i kujeginje nosu, onda se zlate tovari toliko: koliko ga ni Carice netovare na se kad je najveća svečanost dvorska. To ti zalud govoriš Oteu da je to grihota koja u nebo viće, zalud govoriš divojki: da se ovim načinom njezin oblik, njezin struk prikrija, zalud joj pokazivaš, da kad na se po dvadeset sukanjah natovari, kad nove i rekle i pršnjake gdi trieba i netrieba zlata na meće da onda izgleda ko armar u kojem su svakojake odiće povišane al tkojeg nitko neće prahvalit, da je liep. Sve zalud pamet mora biti izobražena da uvidi što je liepo, srce mora biti oplemenjeno da osića što je grišno.

Gonite malane u Škulu i mužke i ženske pak koji st mladi — vidit će te: da kad ovi odrastu, onda će se smija kad vidu još tako opravljenu divojku koja nije išla u škulu ili momka koji je obuko gaće od dvie trube postava skrojene nasukaće se dieca za njima pak će gledat ko kakvu lutku u komedii opravljenu. A donle skrstite ruke pak gledajte kako Slaviani jedan po jedan iz obćine propadaju, i svoja mesta niemcem ostavljaju. I vapajte: pomagajte ako Bog znate!

Svi oni dakle koje je Bog postavio na čelo puka da mu stazu razsvitljivaju na duševnom i tvarnom putu, valja da upoznadu, i onu svoju dužnost: koja se zove varedu i koja je tako stroga ko ona redovna, pak sobstveno razmišljavaju a družbeno izkupljeni — kao starešine puka vićaju i razpravljaju o sriedstvih, koji ma se puk duševno i materialno diže pak će doživiti, da njihovih surodnikah kuće neće biti odrpane, avlie korovom obrastjene, uzde i amove uzicam izvezane, kola gužvama učvrstjivana, divojke rumenilom nagrdjene, momci vinom naruženi. Ako baš i nestanu argele stada nastaje mesto ovi štale pune debelih živinah koji će težinom nesamo naknadit, već i nadići onaj dohodak koj su stari kadgod iz argelah i govedah vadili. Po drumovih nećeju zapadat kola prazna i izčekivat smrzlo da mogu u varoš unići, već na svakom drumu bitiće dva puta, jedan litnji zemljav da se kola netaru, i jedan kamenom postavljat da kola nezapadaju, nastaviće se željeznice da se i vrieme živinska snaga zaštedi, po zemljama ornicama i njivama neće se vode razlivat ko sada i kuće podronjivat, već košto u obćini, tako će se i u ataru kopat jarci, kojiće vode svadjat u prokope na ovima će biti žlibi, da se mogu po volji razlivat kudaih trieba, i tamo salivat ako je mira dodijala gdje neškoda, već se sabiraju da se u oblake obratjaju i po kiši plodnoj zemlju natapaju.

Onda neće kirdžiaši lomiti i čobani sić najlipše voća drveta, koja se po drumovi nasadila jer će biti i duži posadjene, i okolo stanah ko male šumice naložene, svaka živina u lieto imaće hlada, sgrade bitiće i u zimu i priko lita od olujah a i vatre obranjene. Reduša neće kupiti iverje već će imati nasićeni drvah kad hotila bude užinu kuvat, dieca neće tužiti gledat kad gdje voća opaze neće matere napadat da se ove za žito pazariva; jerbo će imat u oćevoj bašti zadosta. Šta više mama će im dati da odnesu i družini, diecih otacah koj zemljišta neposiduju. A donle vapajte: pomagajte ako Bog znate!

Zanatlia ako robe nestane koja mu trieba da zanat rad neće ići lihvaru da mu sav dobitak dade. Nadmićar neće biti prisiljen da u nevolji obeća da mu što uzajme toliko koliko ni dvojica nisu kadri radnjom odvratit, jel će imat i oni i ovi svoje pomoćnice — banke zajamske zavode — poljodilci ako ih nevolja zaokupi neće morat u mah iz pluga

marvu izpregnut, i pošto poto prodat, ili baš zemlju uzaložit da se kruhom dorane, jerbo će imat u obćini ako je veća, a drugčie u okolišu štedionicu koja će im pošten zajam izdavati.

I ovakim načinom uzbudit će se radinost štedljivost ukući će se brižljivost — koja neda da se dug upie u gazdaluk, ko hrdja u gvozdje, ustaniće se točnost u plaćanju, pak će se ukriepit veresia slavenska, i oživit će duh u slavenstvu koji je sad klonio u oči gled posrnjenja materialnog, i duh taj će nam prinet onu snagu kojom će mo se oprit onoj nevidljivoj — al' ozbiljnoj sili koja je nas dosele u propast gonila.

D O P I S.

Š a Š u m b r i e g a, o sviećnici 1872. (Jedan Šokac manje. Mudrost ugarskoga Švabe.) Nedavno sam Vam javio, da je na mohačkom Dunavu vodu pokrila debela kora leda. Po njoj da se na mohački ostrv utekuju sáne za sanama. Te ondle dovaža ju u varoš stanovnici bez razlike smrznuća drva za gorivo. Kako je kod smionih ljudih opasan taj ledeni most, izmed mnogih nesretnih slučajevah, dokazao je onomadne uginuli život jednoga Šokca iz Mohača. Slavjani su u obće odvažni i smioni ljudi, te kad se Švabo i kiše boji, ide Šokac mohački i na tanani led, da učudi gledajuć s bajera sviet.

Gledao sam pred godinu danah, kad se dunavski led odkravio i kreje (sante leda) ko u sjevernu morju niz Dunaj plovile, kako je smjeli Šokac, ustrielivši medju santami divju patku, skakao s ploče na ploču i mrtvu ju izneo na kopno. Motrio sam i to, kako je drugi Šokac prošaste godine, skačuć s jedne grede ledene na drugu, prešao široki Dunav. Nu u ponediljak poslje naša tri kralja zla kob je snašla na dunavskom ledu trećega šokca.

Izjutra rečena dana odsanjkao se on preko leda na dva konja u adu (otok, ostrv) po drva.

Na domu ostavio sirotnu ženu i sitnu dječicu, koja su do veće željno izčekivala roditelja i svog odhranitelja.

Na ovostranu bregu svjetovali mu ljudi da neprelazi Dunava; jer će se teško vratiti živ natrag. Al' stranom nedomišljata smionost, a stranom nužda, prenesu ga kojekako na onu stranu. Kad se večerom vraćao punih saonah, propane i on, i saone s drvi, i oba konja na po Dunava u vodu. Ljudmi izvućeni konji spase sebe i prazne sonice, al' jedan Šokac pane pod led, te mu ni traga ni glasa!

Šokci, braćo! I onako nas je malo. Prije 300 godinah od Osieka do Sečuja, od Danava do Pečuja u čitavom tom ogromnom predjelu nije bilo ni žive druge duše do Šokca i Srbina. Danas je u tom djedovstvu našem već i Švabah i Magjarah pojać broj. Naše žene su slabe rodice, one mlade žalibože! netrpe djece. Oboli li koj izmed vas, siromak je, nemože dovesti i platiti liečnika (doktora, felčera), i tako mnogi prije reda mora leć u crnu zemlju.

Oliš (osim) toga što je mladjega i jačega odlazi u vojnice i u vrieme rata ostaje na bojnoj poljani. Te tim načinom kad se mladež nespори, a starji naraštaj gine i umire, biva nas sje redje i manje.

Znano će vam bit i to, da si u vrieme zime i vrućine vrlo slabo pazite na zdravlje. Pri težkom ljetnom poslu usijani od topline i umiveni od znoja, pijete ladnu vodu kladenca (vrutka, izvora), te mjesto da tad odmah nastavite težki posao, legnete u zaladje (hlad, sjenu) pod koje drvo na vlažnu zemlju; okle se radjaju mnoge pogibeljne bolesti. Idete li u krému (gostionu, svratište, bircauz), uvrućite se igrajuć kolo, i onako uznojeni izlazite van bez kudmena (kožuha, opaklije, surdome) i zimskoga ruha. Skočite li iz kreveta, izlazite bosonozi, gologlavi, u gaćah i košulji znojni na dvor; otle se radja prehlada, glavobolja, unjavica, groznica i druge opasne bolesti.

Pa ako još survate smiono u jaz životne pogibelji — ko ovaj podledni utopljenik, — koje čudo da ćemo brzo izumrti, a naša mjesta zauzeti oni, koji se raduju propasti i smrti našoj!

Drugi slučaj da besjedi o mudrosti ugarskoga Švabe.

Onomlani odveo garčinski jedan Švaba junicu na mohački vašar. Ciena joj prva bila 45 forintah. Kad al' na pijacu ga napane lukavi Čifut, da mu proda goveće za zlatne rovece. Pokazao Čifut Švabi punu pregrošću dukatah, rekavši: da svaki novac vriedi 6 for. u bankah. Čifut lakom za liepom telicom (junicom), a Švabo za sjajnimi žutaci (dukati) nagode se rukom o ruku za 6 dukatah. Odu u birtiju. Švaba bankami gostio kupca Čifuta, a cekine sahranio u duboki djep. Izumljeno ime čifutovo supodpisalo se pravomu švabskomu, — te onaj ode s kravicom, a ovaj se vrati kući s dukati.

Kad bila Švabi nužda, ponudi žutake u mienu; al' mu za nje nedade nitko ništa; jer su bili doduše sjajni i krasni, nu ujedno skovani od mjeda (tuča) kano one medaljice (žulenejje) štono riese vratove naših djevojakah.

Pa da se Švabo još ruga neukosti našega Šokca?

Blaž.

B a j m o k. Prošasta miseca 28-og dana njihova prečastnost g. Kubinskija kanonik i praelatus dozvolioje Bajmak pohoditi — i čim je došao; takim je g. Plebanoš seoskima poglavarma javio, a ovi pako učiteljma i članovma škulske stolice — tusmo se svi u učionu skupili gdi su ga ostala gospoda i članovi škulske stolice u madjarskoj učioni dočekali i pozdravili gdje je Prečastni gosp. sidnicu otvorio govoreći: mene je njihova Preuzvišenost g. nadbiskup poslao; da progledam stanje vjerozakonski školah, — da se i Nj. Preuzvišenost prečastni g. Arcibiskup osvidoči o pućkih školah stanju zatim takim je sve škole redom razgledao — kakve predmete pridajemo? — od kojeg auctora? imamoli globus, (illi zemeljokrug) zemljovid i nuz njega knjigu i. t. d. odgovor biaše imamo ali samo u dva primera — od svake vrsti — osobišo se obradovo kada je u moju učionu stupio i prirodopisne slike ugledao — a takodjer i gori naspomenute stvari — tu je mene oma pitao učimli u bunjevačkom jeziku prirodopis — zemljopis i. t. d. učim odgovor biaše!!! tu su nimci počeli mrmljati — da to nie pravo, što su i ta dva naspomenuta primera prirodopisnih slikah — zemljovidah i ostale prirodoslovne stvari u bunjevačku školu stavite — negobi tribalo da ima u sve tri — (samo kad bi se kogod za trošak školski starao) a magjari pako su govorili — da nji ima dvakrat kolik bunjevacah — daklem tribalo — bi da je njihovo prvenstvo — onda je Nj. Prečastnost odgovorila: Buduć da obćina ni je kadra u svi 6 učionah naspomenute stvarih nabaviti — to triba da učitelji conferentiu drže i da odrede napriliku, koji dio prirodopisah da uči jedan učitelj, a koji drugi, treći, i. t. d. i tako jedan dio prirodopisni slikah mož kod jednog učitelja, a drugi, treći, i četvrti dio kod drugog trećeg, četvrtog i. t. d. učitelja ostati, a vriemenom da se promienjiva*) razgledavši, sve učione nalago je dužnost škulske stolice članovma na srce: da nastoje za tim, da se učiona uredno pohadja — osobito je na moju i sviu nas bunjevacah veliku žalost govorio, da baš bunjevce najvećma triba u škulu tirati, jerbot vidim da su oni najnemarljivi i — (samo da ima ko tirati, jerbot i škulske stolice članovi samo od nikog vriemena većma otvaraju škulska vrata, zatim okrenio se učiteljma i pitao ji je imadul kakvu tužbu? Ali srića škulske stolice članovma — jerbot ni jedan ni rići nije progovorio — dočim sam ja rekao, ni je pravo nama trima učiteljma, što mi nediljnu školu brez plaće držimo, dočim ona druga tri plaću vuku na ovo je u kratko Nj. Prečastnost, rekla: da po slovu zakona plaću ni želit nemožem**) na ovo ja ni rići odgovorio nisam zatim svima svako dobro želeći u Aljmaš odputovala Bog ga nadanio, i ja mu želim sa ostalima učiteljma srićan put, i da mlogo godina živi!!! Gábor Mrković, (Dželatov) učitelj.

*) Bolje od gorjeg al' je žalostao kad Bajmak misli da nemože nabavit sriedstva za pouku nuždna, bajmaćni neznađu: da je škula glavniina, koja stostručnu kamatu donasa. Ured.

**) Ako je i ta dužnost u nadtečaj uvrštjena bila, drugčie zakon

R A Z N E V I S T I.

— Peštanski sabornici sve jednako se hrvu u odsjecih, i klubovih sa preinačenjem izbornog zakona. radi bi bili — barem u obliku slobodoumnost zadržat. Tajno glasanje nemože da prodre — naravno da bi onda izgubio upliv kortešovanja svoj prostor.

— Ministar pravosudja naputke dieli kako valja obbadjat sa lancu glede uzaptjeni — to su prije kod nas dobro znali komesari.

— Magjarsko novinarstvo očinski se brine o puku Hrvatskom, i primetjuje : ako se narodnoj stranki uruče financie, barem da ih neće kakogod na veće obterešenje puka uporabiti.

— Česi predlažu da se osnuje slavenski kongres u Biogradu.

— U Bukurestu. Nimačka stranka već od davna sidi na vratu narodnjakom, al sad ih je baš do zemlje pritiska, ni joj dosta bilo novine, koje narodnim duhom dišu zanimit, već i urednike u zatvor staviti. Evo nimačka ustavnost.

— U Kitajskom Carstvu koji se momak do 21 godine neoženi tog s ruglom iz sela ili varoši protiraju. No kod nas bi veći dio mladeži valjalo izgonit. Al slaveni ni su tomu krivi, jel bi se oni rado ženili, al je stala prid njih vlada, pak im neda, kanda oženjeni nebi bili dobri vojnici. Tužimo se da je um pučki predsudanr zamračen, a one pred-sude koje se pod uniformu, ili saborski kaput zavukle neupadaju nam u oči.

— U Gracu su švabi i krv prolivali, što su pivari svojevuljno podigli cieniu piva.

— Što hrvatski narodni prvaci kažu, koji su u Pešti na dogovoru bili, da je sporazumljenje u načeli dovršeno bilo, to neporiču, ni magjarske novine. Već kažu : da su dogovori zato ukinjeni, jerbo su Hrvati želili, da se prva miesta vladavine hrvatske popune muževi narodne večine, dočim su iste novine već za dogovaranja i imena napominjale. Onom čovjeku koji običaje što osica govoriti, teško je shvatiti zašto se nije mogla nagodba baš sbog ove točke dokončati? nikoji misle da je politika viešta kao generalan ključ svaku sgradu otvorit, al Vertheim je izumio jednu škrinju od koje i sikira odskače.

— Berlinje bio do sad grad kuda su okrećali oči svoje svi oni ljudi koji ma je bio Rim gad. Ako je trebalo učenost, umjetnost, čudorednost, i sigurnost faliti — to su oči okrenili Berlinu ko turci Meki — no sad ondašnje novine pišu : da neima bestidnosti koja bi se u Parizu bezočnie vršila nego u Berlinu, i da se u naj liepšim sokaku Fridrichstrasse revolverem trieba braniti proti haramiah.

— Českom saboru priete se nimci sudbinom Hrvatskom — ovako se sabijaju slaveni u slogu.

— Austrijski nimci iznašli su nov zakon slobode, po kojem ako trieba českog novinara sudit, to će vršit nimački a ne česki porotnici, nijeli to ustavna komedia?

— Franceskom saboru neće se u Paris.

G A Z D A L U K.

S Ě M E N A S I J A N J E.

Ako drvo sa sēmena hoćemo sporiti, prie svega budimo na tom, da si dobro zrilo, i za kljanje moćno sēme možemo pripraviti. Paštrimo se koliko je moguće sami kupiti. U činimo ovo 1-vo od štednje, da one novce, kojebi za njih trebalo dati zaštedimo. 2. da se mnogih neugodnih prkosah oslobodimo. Koliko je prkosno, kad jedva čekano i za skupe novce kupljeno sēmenje, il i ne iznekne, il ako gdje koje i iztira, iz nje samo hudna stabalca dobijemo. Jer od svojstva

nestoji na putu i kom — ako će po zaslugi namirivat trud učiteljah. Mislimo da je učitelj koji još ni u nedilju neopočiva veoma zaslužan nagrade. Ako je čemu ta škulska stolica ona se mora zato postarat.

Ured.

posejanog simenjah zavisi u mnogo kakvoća stabalcah. Zato kao što rekoh paštrimo se sami kupiti sēmenje.

Iz medj voćni sēmenja prednost dajmo s diviji voćakah s kupljenom sēmenju. S divijih sēmenjah odhranjeni podmeti trajui su, nego od sēmenja plemenitih drvah odgojeni. Nama pak na tom treba biti, da na trajnia vjēka produljenog života voća gojimo. Ako njih nemamo, možemo kupiti i plemenitih voćah sēmenje, al pozorni budimo osobito kod jabučnjara, da lētne voćno sēmenje na obaška, a zimsko takodjer na obaška kupimo.

U obašku liju nek se posiju, i kod oplemenjivanja nek nam pozor ne obidju, lētno plemenito voće u lētne sēmenjake, a zianske u zimске plemenimo. Ovom naravni uzrok u tom stoji, da lētna ivašnjača jabuka kao podmet, ne može dati dosta hrane debljim zimskim jabukam, kao što na zimskim podmetu, lētne jabuke ne krasuju.

Zabiliziti imamo : da samo sa zdravi voćakah kupimo sēme, od sēmenjah boležljivih i matorih drvah izniknuta scabalca, po baštini dobiju sve bolesti starakah, i zato se nemogu s koristjom sējati. Šumsko sēmenje zrea u vrēma slēdeće.

U svibnju obiēni brēst. U lipnju vez. U rujnu javor brez. U listopadu hrast, bukovo, grabrovo drvo, javor svako vrstne lipe, kesteni, luc, šumska i crvena jela, glog, božije drvo i jasen. U prosincu belidrač (bagrena) i kruna.

S K U P I V Š E S Ě M E K A D A D A S E S I J E ?

Košljasto voće t. j. večnje trešnje, bilo šljive, kajsije i breskre dalje, mandule, orah posli skupljenja odmah se mogu sēmenom sijati, jabukah, krušakah i šumskih drvah sēmenje pako u jesen. Drač, kruna i dud u svibnju.

Ako bi ma zbog kakvog uzroka sējanje na proletje htili ostaviti, potreboje osobito košljasto voće u mokrom pēsku na hladnim mēstu držati, prēd setvom dobro polijuć, na vrućem mēstu dati izklijati. Bolje je ipak u jesen sijati.

T R G O V I N A I O B R T N O S T.

Cinjenik Pešta 10. Velj. Vuna — za čoju 127 —137 fr. češljasta 105 fr. dvostrizna i srbs. cigaja 100—101 fr. grah. bio 4 fr. 50 n. —5 fr. maž. grašak 5—6 fr. 50 n. Sočivo 3—5 fr. 50 n. mast 36—37 sa sud. 35 fr. bez sud iz okoliša 33—34 fr. Slanina 32—33—34 fr. dimlj. 35 fr. 50 n. Šljive prv 12 fr. Pekmez 12 fr. 50 n. — Paprika utuē 21—24 fr.

CINA RANE. Pešta, 10. Veljače. Čisto žito banatsko : 81 fnt. 6 fr. 25 nov. 87 fnt. 7 fr. 25—30 nov tisansko, peštansko stol.-biogr. 81 fn. 6 fr. 20—30 n. 87 fn. 7 fr. 30—35 n. bačvansko 81 fn. 6 fr. 15—25 n. 84 fn. 6 fr. 60—70 n. Raž 78—79 fn. 3 fr. 50—55 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 50—60 n. Zob 45—48 fn. 1 fr. 85—90 n. Kokuruz mir. 4 fr. 5—15 n. Proja 82 fn. 3 fr. 10—20 n.

Baja, 10. Velj. Žito 83 fnt. 5 fr. 80 n. 80 fn. 5 fr. 40 n. napolica 78 fn. 4 fr. 30 n. 76 fn. 4 fr. raž 76 fr. 2 fr. 60 n. 75 fn. 3 fr. 40 n. ječam 66 fn. 2 fr. 60 n. 63 fn. 2 fr. 40 n. zob 44 fn. 1 fr. 70 n. 42 fn. 1 fr. 60 n. kokuruz 90 fn. 3 fr. 20 n.

Visina vode dunavske.

Pešta 10-og Veljače. : 5' 11" nad 0. opada.
Požun 10-og Veljače. : 8' 10" nad 0. „
Vrieme — opet se mrzne, led neće da idje.

Poruko uredništva.

Pečuv : G. F. U redu je. — Požoga : Dragom Bravu učiniću Bač : G. B. Po redu. — Futtak : Al sto mo se već za želili. Da si ži i zdrav. — Katjmar : Drago nam je. — Ilok Pošt. — Šoku be imenjaku. Na glavi Lista stoji : da se bez imena neprima, jel ko će i z koga će se odgovarati?